Anul XVI — Sibiiu, Vineri 9/21 Iulie 1899 — Nr. 148

ABONAMENTELE

Pentru Sibiiu:

1 lună 85 cr., 1/4 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.

Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarchie:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/4 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl. 1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamente se fac numai plătindu-se înainte.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

INSERȚIUNILE

Un șir garmond prima-dată 7 cr., a doua-oară 6 cr., a treia-oară 5 cr., și timbru de 30 cr.

Redacția și administrația: Strada Poplăca Nr. 15.

Se prenumără și la poste și la librării.

Epistole nefrancate se refusă. — Manuscripte nu se înapoiază

Numeri singuratici à 5 cr. sě vênd la »Tipografia«, soc. pe acțiun

Numeri singuratici à 20 bani sě vênd la librăria G. Cârjan, Ploești

„Națională“....

Sibiiu, 20 Iulie n.

(p.) Biserica gr.-orientală română din Transilvania, Ungaria și Bănat e — *națională*. În fond și în formă. Legea o *recunoaște* de națională, ear' credincioșii o *fac* națională.

Tot *națională* e și biserica gr.-or. sêrbească din țările de sub coroana Sfântului Stefan, pentru-că și ea e *recunoscută* din partea legei de *națională*.

Lucrul acesta îi supără însě pe guvernanții nostri de astăzi. Nu le place că bisericile gr.-orientale din statul ungar sûnt *naționale*. Pentru-că după concepția lor, scrintită și denaturată, nimic nu poate fi național în Ungaria, dacă nu e totodată și *maghiar*. Național și maghiar la ei e una. Și fiindcă nu mai au, în aceste zile de secetă spirituală, la ce sě se gândească, s'au pus sě mediteze asupra întrebărei: de ce sûnt *naționale* bisericile gr.-orientale din Ungaria?

Curioși oameni! Tot așa 'și-ar putè pune întrebarea: de ce e omul — om?

Dar' *cum* sě fie biserica noastră gr.-orientală română? Nenațională?? Atunci n'ar mai fi română; ear' dacă e română, nu poate fi decât numai *națională română!* Tot așa și cea sêrbească.

Chestia n'ar merita deci nici un strop de cerneală, dacă n'ar fi pusă în discuție de un organ maghiar de publicitate, care stă foarte aproape de ministrul de culte *Wlassics*.

»*Pesti Hirlap*« tratează chestia, într'un prim-articol, din care es clar la iveală intențiunile guvernului maghiar, și în special ale ministrului de culte *Wlassics*, — cunoscut destul de bine de dușman al autonomiei noastre bisericești.

Autonomia bisericei gr.-ort. române e de mult un ghimpe în ochii acestui renegat, care 'și-a pus acum de gând sě ne-o casseze, sau sě ne-o modifice. S'o facă sě nu mai fie *națională*, ci probabil *magy. kir.*, la fel cum sûnt — traficele în Ungaria.

»*Pesti Hirlap*« ne spune clar și lămurit, că bisericile gr.-ort. (română și sêrbească) *nu pot rěmânè în starea lor de astăzi*, pentru care stare *Schreib-Moritzii* dela gazeta numită fac responsabil pe decedatul *Eötvös József*, ministrul de culte de pe vremuri, — care a dat Românilor și Sêrbilor autonomie bisericească așa cum au cerut-o: *națională*. *Eötvös* n'a făcut bine, — zic ei, — cum a făcut, pentru-că bisericile gr.-ort. din Ungaria nu numai că formează state în stat, dar' formează *state chiar dușmănoase statului*. Din autonomia acestor biserici trebue deci sě dispară *organele inimice statului*, și raporturile dintre stat și biserici trebuesc regulate. Firește, că Wlassics le va regula. »*Pesti Hirlap*« speră, că lucrul se va putè aplana pe cale pacînică; ear' de nu, *va fi luptă crâncenă!* Și »*Pesti Hirlap*« crede, că în *lupta aceasta se vor unì toate celelalte biserici cu statul*, ***în contra bisericilor naționale!***

Frumos. Va sě zică luptă vreți, onorabililor; pentru-că nici biserica gr.-or. română, nici cea sêrbească, de bună-voe nu-'și va da pradă șovinismului maghiar — caracterul seu *național*.

Dacă vreți luptă, — luptă va fi; luptă pe moarte, pe vieață! Și sě nu uitați, că în lupta aceasta ne veți vedè zid pe toți, unul lângă altul, luptând fiecare cu ce poate. Oamenii condeiului cu condeiul, oamenii cuvêntului cu cuvêntul. Prelații cu toiagul, credincioșii cu ce vor putè. Arme se găsesc doar' totdeauna în lupta pentru *vieață*. Căci sě nu uitați nici aceea, că biserica noastră e *vieața noastră*. În ea trăim, prin ea trăim, și pentru ea trăim! Atacul îndreptat în contra bisericei noastre e deci un atac la *vieața noastră națională;* ear' în stare de *legitimă apărare* de vieață toate armele sûnt permise. Le vom folosì și vě vom învinge!

Vreți luptă? Și lupta o plănuiți în contra bisericei? În contra *sfintei cruci*, simbolul credinței? Și nu vě dați seamă de neputința voastră de a duce lupta în contra *crucei?* Și nu vě gândiți, că din astfel de lupte totdeauna *crucea a eșit învingětoare?*

Dacă nu v'ați perdut mințile cu desěvîrșire, veniți-vě în fire și vě pocăiți. Lăsați-ne bisericile în pace; nu vě atingeți de ele. În interesul vostru zace sě nu ne pângăriți bisericile, ci sě ne lăsați ca cel puțin cu Dumnezeul nostru sě ne înțelegem în *limba noastră națională*. De vě atingeți de ele, de *El* vě atingeți, și *El* cu noi va fi!

De aceea, încă odată, pocăiți-vě și lăsați-ne în pace. Biserica noastră e *națională*, și va rěmânè *națională*, cât va fi lumea și Români pe lume! S'o știe asta și *Wlassics* și Jidanii dela »*Pesti Hirlap*«.

Sibiiu, 20 Iulie n.

Din Austria. *În urma amenințărei Nemților din reichsrath-ul austriac, că vor face obstrucție și la alegerea membrilor în delegațiuni și în comisiunea pentru stabilirca* ***cuotei***, — ***„Glas Narode“*** *provoacă guvernul austriac, sě iee din vreme měsurile necesare, ca atentatul plănuit de Nemți în contra parlamentarismului sě fie împedecat. Ceea-ce trebue înțeles astfel, ca guvernul austriac sě modifice și sě înăsprească regulamentul de casă a reichsrath-ului, cu ajutorul paragrafului 14 din constituție.*

Țarul amenință! Guvernorul general al Finlandei, generalul *Bobrikov*, a comunicat unui ziarist danez, că Țarul de aceea n'a primit în audiență delegația internațională, pentru-că nu vrea sě primească dela nime învățături în casa sa proprie, cum are sě guverneze popoarele Rusiei. De altcum Finlandezii sě o știe, că *dacă se opun voinței Țarului, își vor perde toate privilejiile.*

Scurt și — energic!

Pactul. *Contele Thun a fost primit Marți în audiență, la* ***Ischl***, *ear' seara a plecat indărět la Viena. Monarchul 'i-a subscris rescriptele imperiale, referitoare la promulgerea legilor pactului; în urmare, pe astăzi e plănuită publicarea legilor în Ungaria, ear' în Austria publicarea rescriptelor imperiale, cari, sub rěsponsabilitatea întregului guvern, dau ființă legală pactului și pentru Austria.*

Așii și Maghiarii. Patrioții nostri sûnt încântați de »energia«Așilor, cu care prin organele lor de publicitate »au respins« *prietenia și alianța* oferită lor din partea Românilor. Nu le stricăm bucuria. Voim a stabilì numai, că nimeni n'a oferitAșilor »prietenie și alianță«, ci s'a accentuat simplu în ziarul nostru, că n'ar fi rěu, dacă toate naționalitățile nemaghiare (prin urmare șiAșii) din țeară, s'ar unì pentru a combate împreună supremația maghiară. Direct nu 'i-a învitat nimeni peAși sě lege alianță cu noi. Pentru-că în cele din urmă, vor înțelege șiAșii, că un popor de trei milioane, care are în apropierea sa alte șese milioane de frați, nu e avisat la ajutorul unui mănunche de popor de abia douě sute de mii.

Francia și Germania. *De când cu visita împěratului* ***Wilhelm*** *pe vaporul francez* ***„Iphigenia“***, *se vorbește mult de o apropiere între* ***Francia și Germania.*** *Literatul francez* ***Coppée***, *întrebat fiind asupra lucrului a declarat,* ***că nu crede în posibilitatea acestei apropieri.*** *»Și apoi ce scop ar avè ea? — a zis* ***Coppée.*** *Până-când ar ținè?* ***Francisc Iosif e aproape de groapă, ear' Coroana sa n'are moștenitor direct. Imperiul seu e compus din popoare diferite, cari vorbesc limbi diferite.*** *Ce se va întêmpla?* ***Crede lumea că împěratul Wilhelm nu s'a gândit la lucrul acesta de mult, și că înaintea ochilor sei nu a plutit visul unei confederațiuni complete germane,*** *care sě realiseze germanismul cu toată puterea?«*

Cuvinte de mare gravitate politică, dacă într'adevěr au fost rostite.

„Austria irredenta“.

Ni-se anunță apropiata apariție a unui organ de publicitate, sub titlul »*Austria irredenta*«. Va apare în Viena și are de program ideea reunirei cu Austria, a tuturor țěrilor astăzi desmembrate de către ea. Probabil deci că și a *Ungariei* și a *Transilvaniei*. E un fel de politică de *centralisare*, care tocmai pentru aceasta *s'a născut moartă* în creerii urzitorului ei. În programul ce ni-s'a trimis se zice, că în scopul promovărei programului patriotic, urmărit de »*Austria irredenta*«, s'ar fi constituit mai multe *asociațiuni politice*, în Ungaria, Ardeal și Croația; ear' un ziar al circumspecțilorAși ne spune printre șire, că acì nu ei,Așii, ci noi, *Românii* sûntem înțeleși. Nu pentru liniștireaAșilor, cari s'au spăriat de o eventuală rupere de către Ungaria, ci pentru stabilirea adevěrului, ținem a declara, că noi, partidul național al Românilor din Transilvania, Ungaria și Bănat, nu avem nici în clin nici în mânecă cu proectata »*Austria irredenta*« din Viena.

Széll și chestia fiumană.

Am spus la timpul seu, că primarul din Fiume a fost la Széll, ca sě-'l întrebe ce are de cuget se facă în chestia fiumană. Aflăm acum, că prim-ministrul maghiar 'l-a primit afabil, și 'i-a comunicat, că: guvernul maghiar dorește din inimă prosperarea și înflorirea orașului Fiume, dar' nu poate tolera, ca dorințele Fiumanilor sě violeze, fie cât de puțin demnitatea statului ungar. Guvernul maghiar **va face unele concesiuni;** *însě numai astfel de concesiuni, cari nu se opun intereselor de stat și uniformității instituțiunilor introduse în țeară. Legile, aflătoare în vigoare pe întreg teritorul statului ungar,* **nu se pot scoate din vigoare pentru Fiumani.** *De aceea, ministrul-president maghiar speră, că cetățenii din Fiume nu vor dorì periclitarea intereselor de stat, ci se vor unì cu toții* **în contra opositiei,** *ca chestia fiumană se poată fi resolvată pe cale pacinică. Se vor face alegeri noue în Fiume, din cari ar fi de dorit sě ese biruitoare* **elementele moderate.** *Dacă însě vor învinge* **agitatorii fără suflet** (*acestia sûnt* **autonomiștii!**), *dispositiile extraordinare rěmân în vigoare pentru Fiume, pe un timp nedeterminat.*

Așa înțelege Széll devisa **„lege, drept și dreptate“** *când e vorba de — alții.*

Acțiunea Slovacilor.

Aliații nostri slovaci continuă cu acțiunea politică. Adunarea lor poporală, convocată pe Duminecă, 23 Iulie, la *Liptó-Szent-Miklós*, promite a fi impunětoare. Se fac pregătiri mari ca succesul ei moral sě fie din cele mai frumoase. Între convocătorii adunărei sûnt: advocatul Dr. Emil *Stodola*, proprietarul Teodor *Kutlik* și comerciantul Daniil *Bodiczky*. Autoritatea politică *a permis* ținerea adunărei. Între obiectele dela ordinea zilei vor fi: revisuirea *legilor politice bisericești;* chestiuni *școlastice și culturale;* revisuirea *legei de naționalitate*. Se vor ținè apoi prelegeri poporale despre promovarea *agriculturei* și despre *exerciarea drepturilor publice*.

Dorind succes deplin fraților Slovaci, notăm cu această ocasiune, că știrea din »*Kel. Ért.*« despre alianța dintre Slovaci și partidul poporal din țeară nu se adevereşte. A fost o pură scornitură și invenție patriotică. Din contră; »*Nar. Listy*«, organul național al Slovacilor îi admoniază chiar pe acestia, *sě nu se increadă în partidul poporal*, pentru-că și acesta îi va trage pe sfoară ca oricare alt partid maghiar din țeară.

Partidul poporal, cu ținuta sa îndoielnică, am putè zice *de duplicitate* în chestia naționalităților din țeară, s'a făcut de mult vrednic de o sentență atât de aspră dar' — binemeritată.

În chestia pasivității.

— Voci din presa maghiară. —

„Budapester Tagblatt“.

Organ ce stă foarte aproape de contele *Apponyi*. A publicat în nrul dela 13 Iulie n. un prim-articol, scris de deputatul *Franț Pildner*, și de cuprinsul următor:

»În timpul din urmă s'a discutat din toate părțile chestia, dacă concetățenii nostri *români* vor lua parte activă în timpul apropiat la vieața publică politică și vor abandona oare politica de *pasivitate* de până acum? Presa internă și externă, îndeosebi cea din regatul vecin, din România, s'a înstăpânit de mult pe tema aceasta, și fiecare parte 'și-a spus cuvêntul din punctul de vedere pe care-'l representă.

Între acestea s'a născut, pe tema aceasta, o ceartă vehementă în presa română, special între »*Telegraful Român*«, organ al Metropolitului gr.-or. din Ardeal și între radicala »*Tribuna*«: Durere, astfel de discuții se fac în cele mai rari casuri *sine ira et studio*, și dintr'o parte și dintr'alta. Le lipsește, special pentru omul, dela distanță, acel ton, am putè zice, liniștitor și convingětor, de care are trebuință discuția politică asupra unei chestii atât de importante. (Despre articolele din „Trib.“ nu poate spune nimeni că n'au fost ținuți într'un ton *calm* și *obiectiv*. Dl *Pildner* sigur că nici nu 'i-a cetit! Red. »Trib«.)

Importantă și arzětoare pentru toți cei-ce se ocupă cu raporturile politice din țeară, e fără îndoială întrebarea: de ce o parte însemnată a concetățenilor nostri (numěrătoarea dela 1890 ne arata între 15,133.494 de locuitori ai Ungariei, — fără Fiume și Croația, — mai bine ca douě milioane și jum. 2,589.066 Români), — iau la aparență atât de neînsemnată parte la vieața publică a propriei lor patrii? Cu alte cuvinte, de ce duce majoritatea locuitorilor din Ungaria, aparținětori *naționalității române*, o așa numită *politică de pasivitate*? De ce nu iau ei (Românii) parte din tot adinsul și cu toții la afacerile publice ale patriei? De ce nu caută majoritatea conducětorilor *poporațiunei noastre române* sě-'și expună plângerile și durerile pe cale constituțională, în salele comitatense și în parlament? De ce le place domnilor acestora sě paradeze cu respectivele lor chestii, exclusiv numai pe cale jurnalistică națională, în memorande si asemenea acte, înfrumsețate cu floricele oratorice și jurnalistice și cu — *exagerări?* De ce se caută, în cearta aceasta, și deoparte și de ceealaltă, cu predilecție aceea, ce e prielnic pentru înstrăinarea locuitorilor acestei țěri, cu buze diferite? Cu aceeași osteneală s'ar putè găsì și punctele de înțelegere reciprocă, cari ar putè sě unească pe fiii aceleiași patrii!

Rěspunsul calm, dat la întrebările acestea, va contribuì întru-câtva la limpezirea chestiei.

Cel puțin, omul dela distanță va putè sě-'și facă o icoană despre formațiunea întregului complex al acestui obiect.

Înainte de a încerca noi sě rěspundem la întrebările de sus, sě ne fie permis a ne provoca pe scurt la istoria desvoltărei politice a *naționalității române* din Ungaria. O excursiune lungă istorică, dacă Românii într'adevěr sûnt locuitori vechi ai părților din țeară locuite de ei; dacă de fapt sûnt veritabilii urmași ai Romanilor cari sub Traian au nimicit imperiul Dacilor, — sau că mai târziu s'au așezat în țeară, după-ce Maghiarii cuceriseră deja țeara, și colonîi germane, învitate de înțelepți regi ungari, acoperiseră terenul cedat lor, cu cultură occidentală: are sě rěmână departe de noi. În tot casul nu se poate nega, că fantasterîi istorice de asemenea natură încă influințează chestiile politice din present, dar' nu contribuesc cu nimica la limpezirea chestiilor concrete.

Fapt e, că poporațiunea română a țěrei a stat până la 1848 în raport exclusiv de dependență față de aristocrația ungară. Compatrioții nostri români au împărțit soartea aceasta cu toți ceialalți locuitori din țeară; între ei, în mare parte Maghiari, Slavi, Germani etc. Când »marele an« a rupt lanțurile feudale, s'a deșteptat și poporul român și a întrat ca egal și deplin îndreptățit în rîndul celoralalți locuitori ai țěrei.

De aici datează deci progresul spiritual și cultural al poporului român, care fără veste, s'a desvoltat puternic. Dela acest period începênd datează însě și începutul »*pasivității române*«. În conferența națională a Românilor din Ardeal, ținută în 15 Maiu 1848 pe așa numitul »*Câmpul libertății*«, la Blaj, — reședința Metropolitului gr.-cat. român din Ardeal, — a fost precisată, — între altele, — pretensiunea, de a fi recunoscută *națiunea română* ca a patra națiune în Ardeal. Până acì, administrația și justiția Ardealului era depusă exclusiv în mânile națiunilor istorice din această parte de țeară, în ale Maghiarilor, Sěcuilor șiAșilor, pe când Românii, ales în ținuturile maghiare și săsești, — căci printre Sěcui locuiau mai puțini, — cu toată preponderanța lor numerică nu aveau drepturi ca celelalte națiuni. O altă pretensiune a Românilor era îndreptată în contra așa numitei mișcări *unioniste*, care avea de scop reunirea părților ardelene cu Ungaria-mamă, de care erau despărțite dela lupta dela Mohaci din 1526.

Din punctul lor de vedere era de înțeles, cum de se opun Românii uniunei. Realisându-se uniunea, trebue sě dispară speranța lor de a pune mâna pe conducerea Ardealului, în urma preponderanței lor numerice, pe când Maghiarii și Sěcuii din Ardeal, uniți cu cei din țeara-mamă, puteau sě spere în întărirea naționalității lor proprii, și în reinvierea statului ungar, nimicit la Mohaci.

Pe lângă tot protestul, de altcum neoficial, al Românilor, în Iunie 1848 uniunea a fost decretată din partea staturilor ardelene, ear' Regele *Ferdinand* a sancționat-o,Așii, ca a treia națiune, au acceptat uniunea, prin rostul oratorului lor, deputatul Sibiiului și mai târziu comite al Șașilor, *Conrad Schmidt*, după lungi discuții și grele lupte, contrar intențiunilor curței din Viena, cărei nu-'i era binevenită perfecționarea uniunei.

Trecem peste evenimentele ce au urmat, luptele din 1848/49 și periodul absolutismului lui Bach.

A venit diploma din Octomvrie, și era *Schmerling* ce 'i-a urmat. Puternic s'a scuturat poporul român și a căutat sě suplinească pe terenul desvoltărei culturale aceea, ce imposibil 'i-a fost sě câștige în timpul de absolută — nelibertate. Constituția maghiară și cu ea legea din 1848 despre uniune se părea că e îngropată. Toate, chiar și cele mai nemotivate aspirațiuni ale Românilor aflau promovare binevoitoare la guvernul lui Schmerling și la curtea din Viena. A venit dieta dela Sibiiu din 1863/64 și reichsrathul din Viena, unde Românii, aflându-se în elementul lor, s'au pus sě-'și umplă — pipele. Aceasta a fost epoca, în care conducětorii Românilor din Ardeal, domnii *Măcelariu*, *Alduleanu*, *Bologa*, *Bran de Lemeny* etc. s'au pus sě prefacă o mare parte a Ardealului în provincă austriacă, cu limbă românească în administrație și la justiție; în care, colorile naționale române, roșu-galben-albastru, figurau pe tablele și pe firmele publice, în cele mai multe cercuri administrative, ear' valahisarea țěrei era numai chestie de timp.

Maghiarii și Sěcuii n'au luat parte la dieta din Sibiiu și la reichsrath-ul din Viena, provocându-se la continuitatea de drept a legilor din 1848. (Va sě zică, *atunci* era bună pasivitatea! R. »T.«) Șașii, ca convinși adicți ai unității de stat germano-austriac, au luat parte și la acest *experiment*.

A venit anul 1867, restabilirea constituției maghiare și încoronarea Regelui. Consecvențelor născute din faptul dat; desamăgirei cu privire la potestatea visată, — Românii s'au opus cu înverșunare. Ceea-ce li-a succes Maghiarilor cu resistența pasivă față de statul unitar absolutistic, mai târziu, centralistic austriac, credeau Românii că pot ajunge și ei față de statul constituțional, liberal maghiar.

Ca un fir roșu trece prin politica aceasta a lor nerecunoașterea uniunei Ardealului cu Ungaria, urmată la 1848 în formă *legală și de drept*. (Oho! R. »T.«) Afară de aceasta, Românii au dificultat dispositiile legei electorale, cari cer pentru Ardeal: o contribuție mult mai mare, o inteligență mai mare, la industriașii din orașe lucrarea cu calfe, eventual dovedirea, că respectivul a fost trecut la 1872 în listele electorale, pe basa așa numitului *ősi jóg* (dreptul vechiu).

Dar' poporațiunea română din Ardeal posede puțină moșie, ear' industriași români încă sûnt puțini cu drept de alegere. Așa numita inteligență, persoanele graduate și diplomate asemenea sûnt rari la Români, pentru-că marea parte a Românilor ardeleni, dintre cei-ce studiază și »au devenit ceva«, — trec în vecina România, unde îi poate afla omul în toate funcțiile de stat și comunale, și în cele mai multe casuri ei dau tonul »*României irredente*«.

Dreptul electoral pe basa diplomei de *nobil*, eventual pe basa listelor din 1872, Românii nu-'l au, cu excepţiunea aşa numiţilor *boieri* din comitatul Făgăraşului. Această specialitate de alegători, — care de altcum se prăpădeşte pretutindenea, — îşi are patria în Sĕcuime. Aşa se face, că Românii, în urma legei electorale, cu toată preponderanţa lor numerică, la alegerile dietale sûnt în desavantaj faţă de Maghiari şi Saşi. Din acest motiv fac deci Românii la alegerile dietale virtute din necesitate, o acoper cu *pasivitatea*, şi se reţin dela alegeri, în conştienţa numĕrului lor mic de alegĕtori.

Pe unele locuri iau parte totuşi Românii la alegeri şi se nisuesc sĕ-'şi scoată oamenii lor din urnă, — pe lângă toată pasivitatea decretată la 1881 în conferenţa naţională dela Sibiiu cu majoritate de voturi (Nu!! *Cu unanimitate!* R. »Trib.«), — căci majoritatea Românilor din Ungaria, *Mocsonyi*, *Babeş* şi alţii, erau contra pasivităţei, dar' 'i-au majorisat Ardelenii. (Fals cu desĕvîrşire! *Mocsonyi* n'a luat parte la conferenţă, *Babeş* a fost raportorul comisiunei care *a propus pasivitatea!* Red. »Trib.«) De fapt parlamentul maghiar numĕră şi astăzi între deputaţi *nouĕ* Români *genetici* (Foarte bine! Numai *genetici!* Red. »Trib.«), cari se girează de Români şi acum aparţin partidului guvernamental. Ei sûnt: Dr. Nicolau *Şerban* (comit. Făgăraş), Ioan *Ciocanu* (com. Bistriţa-Năsĕud), Ioan *Beleş* (Arad), Costi *Ioanovici* (Timiş), Petru *Mihályi* (Maramurĕş), George *Szerb*, Dr. Pachomie *Avramescu* şi Petru *Vuja* (Caraş-Severin).

În locul alesului de episcop, *Iosif Goldiş*, probabil ear' va fi ales un Român. Vedem deci, că concetăţenii nostri români nu iau pasivitatea prea în serios.

Negreşit, că dacă Românii ar eşì cu desĕvîrşire din pasivitate, pe lângă aceste nouĕ mandate, ei ar mai putè cucerì unele, punêndu-se energic pe picioare. Dar' ar fi aceasta o nefericire? Legea despre judecătoria curială în chestíi electorale garantează curăţenia alegerilor (Vedem! Sĕ trimit candidaţi din centru! Red. »Trib.«) — întru-cât adecă lucrul e posibil, între raporturile generale înrădĕcinate, — prin urmare, nu mai există motiv pentru continuarea pasivităţei, care, cum am arĕtat, există numai pe hârtíe. O păşire loială; recunoaşterea legilor statului ungar, cooperare onestă la problemele culturale ale propriei patrii, — pe lângă conservarea intensivă a propriei vieţi naţionale, în cadrele autonomiei bisericeşti şi şcolare, — vor convinge în cele din urmă şi pe concetăţenii nostri români, că aceste douĕ lucruri se potrivesc bine la olaltă«.

ASTRA.

Învĕţături din întêmplarea dela Poplaca.

»Asociaţiunea« a păţit la *Poplaca* o ruşine, întru-cât poporul a fugit, ca de ceva jucuţi, de domnii cari cu bune gânduri au eşit în comună, spre a ţinè acolo adunarea despărţĕmêntului Sibiiu al »Asociaţiunei«, a acestei celei mai înalte şi rĕspândite din însoţirile noastre culturale.

Da, a păţit o ruşine. O ruşine ce nu ştim pe cine apasă mai mult: pe domnii cari au mers şi n'au aflat primirea cuvenită, ori pe poporul care a fugit de ei? Domnii s'au întors cu bună-seamă sfiiţi de purtarea poporului, dar' nici poporul, n'are la ce fi mândru de »bravura« ce a făcut, nestând sĕ le asculte sfatul.

Dar' eu nu voiu căuta sĕ statornicesc rĕspunderea nici asupra lui Stan, nici asupra lui Bran, ci mĕ voiu mărginì a arĕta ce am auzit, ce am vĕzut, cum 'mi-am tălmăcit lucrul şi ce sfat vreau sĕ dau fraţilor fruntaşi de prin alte sate, ca sĕ nu mai păţească şi ei asemenea.

Biserica din Poplaca e mare, dar' pentru numĕrosul popor de acolo, totuşi e prea mică. Era pe la mijlocul utreniei, când mie 'mi-se părea foarte-foarte plină. În credinţă că această îmbulzeală e numai azi, fiindcă am mers noi, nişte străini, în comună, am întrebat pe un domn învĕţător:

— Totdeauna aveţi d-voastră aici atâta popor la biserică? — Eram sigur că-'mi va rĕspunde: Aş! Nici vorbă; numai azi, fiindcă aţi venit d-voastră! Nu mică îmi fu însĕ mirarea când auziíu rĕspunsul naiv de sincer al învĕţătorului:

— Nu numai, dle! Altă-dată sûnt tot de douĕ-ori pe atâţa oameni. Pe la Apostol nu mai poţi străbate în biserică! Azi sûnt puţini.

Bună laudă pe noi, îmi ziseiu. Dar' spun drept, nu 'l-am crezut pe învĕţător, credeam că ţine sĕ-'şi laude poporul mai mult decât e, şi de aceea îmi spune aşa.

Am întrebat drept aceea mai târziu pe un alt inteligent din comună. *'Mi-a dat acelaşi rĕspuns*, mai adăugênd şi explicaţia următoare: »Li-s'a făcut oamenilor vestire că veniţi, *şi au fost rugaţi sĕ aducă care cât 'l-a trage inima, nişte creiţăruşi, şi oamenii de aceea au rĕmas departe, n'au venit!*«

M'am uimit; dar' mĕ mângâiam cu aceea, că cei de faţă, ca la 200 de bărbaţi şi vre-o 150 femei, cari au venit cu toată vestirea cu creiţarii, sûnt hotărîţi sĕ stee acì, şi vom avè totuşi o adunare destul de frumoasă. Nu pot fi nicăiri *toţi* oamenii buni şi bine înţelegĕtori.

Vĕzênd însĕ că după serviciul divin jumĕtate din ei sĕ duc, ear' sub decursul vorbirei de deschidere cei rĕmaşi stau par'că spăriaţi că ba acum, ba acum sĕ gată vorba, şi vine cererea de parale, şi vĕzênd că pe rînd sĕ tot topesc, că sub cetirea raportului secretarului sĕ reduce numĕrul la vre-o 20 de bărbaţi şi nici o femeie: 'mi-a îngheţat sângele în vine de nĕcaz! Atâta nepricepere, atâta nedisciplină morală, nu-'mi putusem închipuì! Acì unde ai un notar comunal (Român şi anume bun Român), doi preoţi şi doi învĕţători!

Cei mai mulţi de acolo, din loc, cu cari am vorbit, au spus, că oamenii au fugit *de frică că li-se vor cere bani*, şi numai unii îi scusau cu aceea, că — n'au mâncat înainte de biserică şi flămênzi nu au mai putut sta.

Învĕţătura ce eu o trag din această păţanie dela Poplaca, e: Acolo, unde conducĕtorii poporului nu vreau sĕ păţească şi ei aşa cu poporul:

1. Sĕ facă adunarea contribuirilor pentru »Asociaţiune«, cu multe zile, cu sĕptĕmâni chiar, mai nainte de adunare, spunêndu-le apoi oamenilor că la adunare bani nu le va mai cere nimenea! — Asta e din mai multe puncte de vedere bine: odată, fiindcă umblând pe la oameni înainte, dacă vezi că nu te înţeleg şi sĕ codesc, *ai timp sĕ le lămureşti, sĕ-'i dumereşti despre ce e vorba*, mai bine de cum o poţi face asta în adunarea însaşi; a doua, că *nu turburi, cum se face de regulă, ascultarea disertaţiei cutare*, poate foarte folositoare, umblând *în decursul ei* după bani printre oamenii; şi în urmă, făcênd strîngerea de bani înainte, oamenii n'or mai fugì de adunare, căci vor ştì că acolo nu le cere nimeni altă nimic, decât sĕ asculte poveţele domnilor ce le vor vorbì.

2. Atât *cuvêntul de deschidere*, cât şi *raportul general*, sĕ fie rĕstrîns la tocmai cât e tare *neapĕrat de lipsă*, şi atâta cât se ţin, sĕ fie ţinute *în o limbă mai uşoară*, mai după priceperea poporului. Raportul *cassarului* apoi 'l-aş lăsa de tot afară! La ce sĕ-'l cetesc în faţa poporului, care chiar de 'l-ar înţelege, el pentru cei 20—30 cr., 1 fl. ori chiar 2 fl. ce dă, şi aşa n'are vot sĕ aproabe ori sĕ desaproape acel raport şi acel budget? De ce nu 'l-ai putè stabilì în comitet numai, supunêndu-'l apoi comitetului central spre aprobare? Nu permit statutele această eliminare din programul adunărei generale a despărţĕmêntului? Atunci spre a împlinì şi cerinţa statutelor, voiu spune »adunărei« numai atâta, că: noi în anul trecut am adunat atâta, am cheltuit atâta, am ajutorat dar' cu atâta »Asociaţiunea« în lipsele sale. Totul *foarte pe scurt!*

3. *Ordinea programului adunărei sĕ fie altfel întocmită*, anume: după discursul directorului sĕ urmeze îndată o disertaţie, aceea prin care nădĕjdueşti a lega mai mult luarea aminte şi plăcerea poporului; după ea un raport oficios; apoi altă disertaţie ori învĕţătură; peste tot: rapoartele acelea cari »plac« mai puţin poporului, sĕ fie lăsate mai la urmă, căci acelea pot fi pertractate şi în cerc mai rĕstrîns, dacă oamenii s'ar fi rărit.

4. Disertaţiunile sĕ nu fie despre Dumnezeu ştie ce teme grele, abstracte, ci din cele uşor de priceput de popor, şi mai ales de cele din cari poporul sĕ se aleagă cu ceva *învĕţături spre binele seu*, — şi apoi negreşit sĕ fie ţinute *numai în limbă poporală*, bine cernută de neologisme, de cuvinte înalte, — în urmă: *sĕ fie scurte*, sĕ nu ţină mai mult ca d. e. jumĕtate de oră una!

Acestea sûnt lucrurile ce eu le-aş pune la inima celor pe cari îi priveşte: *conducĕtorii despărţĕmintelor şi conducĕtorii locali ai poporului.*

Cine ştie, spună şi înveţe mai mult. Dar' eu cred, că ţinênd seamă şi numai de aceste 4 cerinţe, o adunare generală a ori-cărui despărţĕmênt nu mai poate avè neplăcerea, pe care noi cei-ce am mers cu despărţĕmêntul de Sibiiu la Poplaca, am avut-o. ***Păţitul.***

Sĕrbările dela Sĕlişte.

— *Programul.* —

Sĕrbările ce se vor aranja în *Sĕlişte*, cu ocasiunea ţinerei adunărei generale a »*Societăţei pentru crearea unui fond de teatru naţional român*«, — se vor ţinè după următorul program:

I. Sâmbătă, la 17/29 Iulie a. c.

1. Primirea oaspeţilor la trenurile de după ameazi şi seara şi încuartirarea lor.

2. Seara la orele 8½: *Întrunire de cunoştinţă*, în grădina »Hotelului comunal«.

II. Duminecă, la 18/30 Iulie a. c.

1. Primirea oaspeţilor la trenurile de dimineaţă.

2. La 9 ore participarea la serviciul divin în »Biserica mare« gr.-or. din loc.

3. Şedinţa primă ţinută în »Sala festivă« a şcoalei dela 10—12 ore a m.

4. *Banchet* în »Pavilonul helveţian« la 2 ore d. a. Bilete de persoană à. 1 fl. 50 cr.

5. La 5 ore visitarea „*Expositiunei*", aranjată în una din salele şcoalei.

6. Seara la orele 8 în »Pavilonul helveţian«:

a) *Concert*

dat de »*Reuniunea română de cântări*« din loc.

I. *a)* »Hora Dobrogeana«, cor mixt de N. Popoviciu;

b) »Ce faci Ioană«, cor mixt de G. Dima.

II. »Trei cântece poporale«, cor mixt de Mendelssohn.

a) »Cu mine fugi«;

b) »O brumă a dat peste noapte în Maiu«;

c) »Pe-al lor mormênt«.

III. *a)* »Bradul«, cor mixt de Hauptmann;

b) »Nu-'i dreptate nu-'i«, cor mixt de G. Dima.

b) *Teatru.*

„Idil la ţeară",

comedie într'un act după *Juin* şi *Flerx*, localisată de *Maria Baiulescu.*

Berbec, proprietar: dl Nicolae Roman. Smaranda, soţia lui Berbec: d-na Aurelia Popp Dăncescu, vĕrul lui Berbec. dl Iuliu Crişan. Vasile Coteţ, neguţĕtor: dl Alexandru Pălăgeş Tinca, soţia lui Coteţ: d-şoara Alexandrina Aitean. Mărioara, orfană sub tutela lui Dăncescu: Letiţia Calefariu. Costică Rioşan, nepotul lui Dăncescu: dl Dumitru Borcea. Petrea, servitor: * * *. Un împărţitor de scrisori: * * *.

După teatru, dans. Preţurile de întrare pentru concert, teatru şi dans: Loc I. (şirul I., II. şi III.) de persoană 1 fl. 50 cr. Loc. II. (şirurile 4—10) de persoană 1 fl Loc. III. (şirurile 11—14) de persoană 80 cr., Parterre 50 cr Bilete pentru banchet, concert, teatru şi dans se află de vênzare în localul »Casinei române« din loc.

III. Luni, la 19/31 Iulie a. c.

1. La orele 10 şedinţa a doua.

2. După prânz va avè loc: „*Petrecere poporală*".

a) la orele 2 p. m. pornirea convoiului, cu musica în frunte, din piaţă la »Neted«;

b) la »Neted« se vor juca jocurile »Călueşul«, »Bătuta« şi »Brêul« de mai mulţi căluşeri din loc şi eventual şi din comunele vecine, apoi jocuri poporale, cântări etc.

3. La orele 8 seara, întoarcere în comună cu musica şi continuarea petrecerei în »Pavilonul helveţian«.

La cas de timp nefavorabil, patrecerea se va ţinè în »Pavilonul helveţian« Întrarea e liberă.

IV. Marţi, la 20 Iul. (1 Aug.) a. c.

Arĕtându-se dorinţe, se vor face „*Excursiuni*" la »Fântâna Folti« sau »Crinţi«.

Biroul de informaţiuni se află permanent în localul »Casinei române« din loc, în zilele cât durează sĕrbările.

Comitetul aranjator roagă pe toţi părtinitorii culturei poporului român a participa la această adunare generală şi la festivităţile aranjate în jurul ei, fără altă învitare specială.

Sĕlişte, la 1/13 Iulie 1899.

Pentru comitetul aranjator:

D. Banciu, preşedinte. **Dumitru Mosora**, secretar.

Chestiuni bisericeşti.

Din protopresbiteratul Vêrşeţului.

— *Reflexiuni.* —

— 16 Iulie n.

La seria mea de articole publicate sub titlul de sus în »*Tribuna*«, administratorul protopresbiteral al Vêrşeţului, dl *Mihaiu Juica* rĕspunde în ziarul »*Tribuna Poporului*« din Arad.

Am ţinut de corect sĕ reflectez în ziarul unde s'a transpus discuţia chestiunei, adecă în »Tribuna Poporului«, pentru-ca dreptatea causei sĕ fie cunoscută în cercuri cât mai largi şi pentru-ca adevĕrul sĕ nu poată fi intervertit.

Credeam că »*Tribuna Poporului*« respectând libertatea cuvêntului în cause de interes general — nu va sta la îndoială şi îmi va publica reflexiunea mea. Aceasta cu atât mai vîrtos o aşteptam, fiindcă a admis publicarea unui rĕspuns la o serie de articoli apăruţi într'alt ziar.

M'am înşelat însĕ în credinţa mea, căci nu 'mi-s'a dat cuvênt.

De aceea, în interesul causei ce o apĕr, vin a publica earăşi în »Tribuna« reflexiunea, pe care »Tribuna Poporului« n'a voit sĕ o publice.

* * *

Condus numai de binele neamului şi al bisericei mele, am descris în nrii 65, 66, 68 şi 69 ai »*Tribunei*« — din Sibiiu — stările din protopresbiteratul Vêrşeţului, cari sûnt păgubitoare intereselor noastre obşteşti.

Am cugetat că o critică obiectivă asupra acestor stări este folositoare şi binevenită. Ea trebue sĕ producă resultatele aşteptate. Cei chemaţi de a îndrepta lucrurile vor lua indemnul ca sĕ se pună pe lucru; cei-se se interesează de binele obştesc vor căuta sĕ-'i sprigineascĕ; eară cei vinovaţi de stagnarea afacerilor noastre, ruşinându-se vor recunoaşte că au greşit şi sĕ vor îndrepta.

Că stările dela noi sûnt *excepţional de rele*, nu mai încape îndoială. Că nu dăm înainte, ci mergem înapoi, o vede fiecare. Că nu se face nimic pentru a se îndrepta aceste stări nefericite, o ştie ori-cine.

De aceea, arĕtând eu stările aceste am cerut îndreptare, că doară nu sûntem condamnaţi a privì cu nepăsare, cum pentru noi vieaţa bisericească în acest protopresbiterat se îngroapă!

Noi voim ca vieaţa bisericei noastre sĕ nu vegeteze, ci sĕ se manifeste cât mai viu. Purtând dragostea neamului şi a bisericei cu ardoare în piepturi simţim puterea de a muncì pentru binele lor. Sĕ fim nepăsători în faţa acestei stagnări? Sĕ ne suprimăm sentimentele fireşti? Sĕ ne lăsăm în slăbiciunea trândăviei?

Nu; aceasta nu se poate. Datorinţa noastră de fii credincioşi ai neamului şi ai bisericei ne impune ca sĕ nu suferim stări de lucruri de aceste. Ca Români şi creştini buni trebue sĕ ne împlinim datorinţa de a sărì în ajutorul causei noastre, pe care ignoranţa şi egoismul cras voesc sĕ o nimicească.

Consideraţiile aceste isvorîte din *interesul curat obştesc*, fără cea mai mică dosă de preocupare pentru vre-o persoană, m'au determinat de am scris articolii amintiţi. (Va urma).

Cronica zilei.

Sibiiu, 20 Iulie n.

Memento. *22 Iulie:* Licitaţiune minuendă pentru clădirea şcoalei gr.-cat. din Cacova (Vládháza)

23 Iulie: Despărţĕmêntul XIII al »Astrei« (Abrud), adunare generală în Lupşa. — Licit. min. pentru clădirea bis. gr.-or. în Haşfalĕu. — Licit. min. pentru clădirea şcoalei gr.-or. în Lăduşul-mare. — Petrecere şi teatru în Topârcea în favorul bibliotecei poporale. — »Reuniunea femeilor române din comit. Hunedoarei«, adunare generală în Deva.

Convocare. *Adunarea generală a »Reuniunei femeilor române grecocatolice din Făgăraş şi jur« îşi va ţinè şedinţa anuală în casele proprii a preşedintei în Făgăraş, în 30 Iulie 1899, la 3 ore după ameazi, la*

FOIŢA „TRIBUNEI".

Din scrisorile unui zăpăcit.

Noaptea.

Bunul meu A..., M'ai mulţumit c'o scrisoare lungă, — o comoară de bunătate şi dragoste şi cu sfinţenie am s'o păstrez ca pe un nestimat hrisov, căci în ea sufletul tot 'ţi-'l-ai fost pus.

O recetesc cu patimă. De fermecatul ei cuprins nu mĕ pot sătura şi de neměsurata iubire ce-'mi areţi, 'mi-se umplu ochii de lacrĕmi... Cât bine 'mi-a făcut echoul gândurilor tale limpezi, — până la tine misterul prieteniei curate nu-'mi fusese dat sĕ-'l cunosc.

Hotărîrea ta de a-'mi scrie 'mi-a ridicat cumpĕna de pe inimă. 'Mi-ai redat popasul sufletului meu încercat. Scrisoarea ta a fost ramura de maslin a vieţei mele în primejdie. Din rĕscoala valurilor ai scăpat un artist, 'mi-a risipit în sufletul meu hârbuit calmul, până la tine adormirea amarului nu mĕ bucurase, nevoile toate tu 'mi-le-ai potolit... Cântări fără numĕr îţi aduc şi slava laud ţie prea mărîtule întru toţi, iubitul meu prieten.

Ades, nedumerit, cu fruntea între mâni, mĕ socot şi mĕ întreb de merit eu oare atâta cinste, — mĕ iau singur la socoteli, şi de întârziu mai mult cu sufletu-'mi de vorbă, nu mai stau o clipeală la îndoială, recunosc cu dreptate: sufletul tĕu e mai pe sus de al meu!

Mărturisirea mea eşti rugat sĕ n'o iai drept un cuvênt deşert, căci pe din afară cu tine de mult nu mai vorbesc. Tu nu bănueşti ce proces s'a petrecut în mine la cetirea farmecătoarelor tale rînduri. Nici-odată n'am înţeles mai bine lumina gândului tĕu, tu 'mi-ai dovedit că vorbele închid în ele o sentenţă din zilele vechi, că fiecare cuvênt poartă o icoană a sufletului nostru tu 'mi-ai desvĕlit-o. Psichologia de veacuri ce fiecare vorbă încape tu 'mi-ai relevat-o; că în rostirea noastră misterul ce le invoacă ca dintr'o urnă sacră şi leagă vorbă de vorbă a pornit dintr'un indemn intern, adânc şi greu de priceput, tu m'ai făcut sĕ-'l înţeleg. Îmi dau seama bine cum fiecare vorbă în sine e o fiinţă. Vorbele pornite din gurile ce acum sûnt ţĕrînă, mĕ înveţi sĕ le respect cu sfinţenie. În ele stă închisă durerea şi iubirea străbunilor, zici tu. Sĕ le cinstim se cade. A călca cuvêntul morţilor e o fărădelege. Tu m'ai făcut sĕ admir sbuciumul inspiraţilor poporului, ce în ştirbirea unui cuvênt vĕd o călcare barbară de moşíe. Pentru ei cuvêntul e un pistol şi de acest adevĕr am sĕ mĕ pĕtrund tot mai mult.

Miezul nopţei. Alipirea cuvintelor aşa cum ai făcut-o tu, împărecherea lor nouă, dragul, delicateţa ce ai pus când le-ai cules bob cu bob — toate nuanţe gingaşe, nepreţuite feţe ale sufletului tĕu înşirate ca mărgărintul pe un fir de aur, — au fost pentru mine ca o transfusie intimă, caldă, — cetindu-te simţeam beteagu-'mi suflet cum se topeşte şi se afundă în ceva sĕnin, neţĕrmurit de bun... În momentele acelea divine s'au atins aripele sufletelor noastre, cum zici tu aşa de frumos.

Eu nu sûnt meşter, căci cu cale ar fi sĕ-'ţi aştern starea mea sufletească profumată şi dulce, pricinuită de amoroasa şi gingaşa ta ţudulă.

Vai, pictore, desnădejdea asta dulce muiată ca într'un vis de sperare apropiată, mĕ încearcă ori de câte-ori îmi simţ sufletul bolnav. Ai gustat tu savoarea boalei pe sfîrşite, când începi a te infiripa şi când în sufletul beteag, întremat abia, toate din afară poartă în tine un rĕsunet blajin, surdinat ca o melodie pe apă, — de-'ţi pare că în suflet curg şoptiri de dragoste rostite-'n taină de buze nevĕzute, ce drăgostoase şi umede se apleacă spre tine?

Înţelegi tu misterul florilor ce plecate se vĕd în oglinda lacului pe sĕrile cu lună?

Aşa e inima mea în luna albastrului Maiu; — dela cetirea rĕvaşului tĕu îmi simt inima robită de o boală uşoară şi dulce, ce se ţese în taină ca o pânză de păianjen. Din vieaţa-'mi oprită pe loc, se destramă sufletu-'mi, par'că — din el hobot blajin se resfrânge şi învĕlue toate cele din preajma mea. Îmi simt sufletul obosit şi langoarea convalescenţei cestia mĕ farmecă. Ochii-'mi trudiţi nu mai scapără, din lucruri nu alege decât imagina lor vagă, trecĕtoare. Mâna 'mi-e uşoară ca de scamă şi gestul tot mai blând şi mai întârziat se face..... O nevoe ascunsă de a mângâia mĕ cuprinde, — prin vîrful degetelor simt că aş putè sorbì un suflet străin, simt că sufletului meu 'i-aş putè dărui astfel o vieaţă nouă, stingheritului soţ cred că 'i-aş putè afla. Deasemenea e nebunie sĕ crezi că prin atingere 'ţi-ai putè prelinge sufletul tĕu unei fiinţe scumpe!

Din sĕnin o mână de zînă te face sĕ-'ţi uiţi de tine, îţi fură gândurile şi 'ţi-le lasă rătĕcite pe drumurile de eres adumbrite de rĕsfrângeri de lumini şi colori de tot felul.

Ce frumoasă-'i rătĕcirea asta a sufletului într'o lume de vis, neînchipuit de dragă!

Dela o vreme te înstrăinezi de tine însuţi cu totul, de-'ţi zici numele în gând pare-că-'l auzi pentru întâiaşi-dată, că e al tĕu nu-'i mai poţi da crezĕmênt — ca prin farmec, fără sĕ ştii, te îndrăgeşti de cel de-al doilea »*tu*«... De ce merge, tot mai drag îţi cade: numai surghiunit din tine însuţi »simţi« sentimentul iubirei, ce într'un colţ ascuns priveghează în fiecare dintre noi. Ciudată lege a firei şi acum pricep, că dacă inimele sûnt de peatră, e că sufletul nu se poate uita nici-odată pe sine.

Bolnav, te simţi mai uşor. Duci traiu de plantă care simte, cele-ce te împresoară le vezi ca visionar şi pentru prima-dată lucrurile toate îmbracă vestminte de sĕrbătoare... Dela o vreme un dor de limanuri sfinte te cuprinde, te îngropi în armonia gândurilor fără fund, ai dorì ca din jilţ zile întregi sĕ nu priveşti decât rătĕcirea norilor hainari, ce pe cărări neumblate alunecă 'n sĕnin... căci sufletul stăpânit în cătuşa trupului, în mersul lor fără ţĕl, vede imaginea sufletelor mereu în surghiun, vecĭnic călĕtoare in albastru...

Te tot depărtezi de aievea, iubeşti lumea de visuri făurite de propria ta minte şi sĕ o tot chemi ai dorì... Ca un fĕt-frumos Narcis te îndrăgeşti de umbra ta, — simţi în suflet risipită fapta bună, cu evlavie asculţi bătaia ritmului de dragoste ce ne sfinţeşte şi pe care în fantasia noastră numai femeilor îl hărăzim, — şi astfel pricepi de ce popor după popor, de ce întreaga omenire 'şi-a întrupat idealul într'o femeie frumoasă în chip de ânger!?

Încrezĕtor într'o zodie bună, îţi apleci capul plin de vise în palmă, te închizi în tine însuţi ca un nufăr din poveşti. Cât farmec e în acest amurg sufletesc ce te îmbie şi din care n'aş vrea sĕ mai mĕ deştept nici-când. Ce dulce-'i ghesul prieteniei tale!

O noapte târzíe de vară 'mi-se lasă pe suflet, din darnica ta prietenie se alege o mână moale şi bună, — încet, încetişor — cu binişorul o simt cum cu iubire şi grije 'mi-se apasă pe sufletu-'mi trudit şi beteag... 'Mi-e bine; mĕ simt iubit. Ca o chemare din depărtări gândurile mĕ duc spre tine... Te simt aproape, lipit de mine... ca sĕ te vĕd mai deslušit îmi las pleoapele grele şi în dorul tĕu sufletul meu ceteşte într'al tĕu...

(Găsite într'o mansardă de)

Paris. ***V. Cioflec.***

care se învită cu toată onoarea toţi membrii Reuniunei.

Făgăraş, în 10 Iulie 1899.

Zinca Roman,
preşedintă

*

Români distinşi în şcoala militară. Cu datul de 18 Iulie ni-se scrie din Viena, că: la şcoala reală militară inferioară din Fischau (lângă Wiener-Neustadt) au făcut examen splendid trei tineri români, anume: în cursul IV. a eşit ca *primul eminent* din întreg institutul tinărul Romul *Boldea*, fiiul preotului militar Pavel Boldea din Viena, ear' al *doilea eminent* a fost tinărul Alexandru *Seracin*, fiiul locotenent-mareşalului campestru în pensiune Teodor cav. de Seracin din Caransebeş. Ambii sûnt împărţiţi la şcoala reală superioară din Biserica-albă (Moravia). Cursul al III-lea 'l-a absolvat *cu succes foarte bun* Iacob *Frumosu*, fiiu de căpitan, din Mehadia.

Toţi trei sûnt şi Români buni şi prin purtarea lor exemplară fac cinste numelui şi neamului românesc.

*

Dl Alexandru Crăciunescu *va fi promovat astăzi, Joi, în 20 Iulie, la orele 12 a. m., în sala festivă a universităţei din Viena la gradul de* ***Dr. în ştiinţele medicinei universale.***

*

Dela curtea română. Sâmbătă, 3/15 Iulie, la orele 8 şi jumătate a. m., A. Sa Regală Principele *Ferdinand*, moştenitorul de tron al României, a sosit dela Sinaia la Bucureşti, pentru a representa pe Maiestatea Sa Regele la requiemul ce s'a oficiat în Sf. biserică Creţulescu, la orele 12 şi jumătate, pentru odihna sufletului A. S. I. marele duce *George Alexandrovitsch*, moştenitorul tronului Rusiei, încetat din vieaţă după o lungă suferinţă. La acest requiem au mai luat parte domnii ministri, corpul diplomatic, casa militară şi civilă a Maiestăţei Sale Regelui, domnii oficeri decoraţi cu ordine ruseşti, colonia rusească din capitala română, numeroase persoane de distincţiune.

După terminarea serviciului divin, A. Sa Regală s'a reîntors în Sinaia, unde a sosit la 6 ore şi jumătate seara.

*

Împărăteasa Germaniei făcênd o preumblare în jur de Bartholomae lângă Königsee a lunecat şi 'şi-a scrintit piciorul.

*

Studenţi tăciunari. Şese elevi ai politechnicului din Limbach, fiind turmentaţi s'au rămăşit să-'şi arete curajul la primejdii de incendiu. Cel care va dovedì mai mare curaj are dreptul să iee parte gratis la toate petrecerile şi convenirile camerazilor lui în decurs de un an. Ca să aibă prilej a se pune la probă, au dat foc unei măierişte. A ars în flacări şi un lucrător ce durmea în fên. Studenţii sûnt arestaţi.

*

O sută vagoane încărcate cu cărbuni au derailat pe linia ferată montană dintre Salgó-Tarján şi Juaszó (nordul Ungariei). Toate s'au sfărmat prăbuşindu-se în vale, ear' conductorul şi frênarul au fost grav răniţi.

*

Patria — salvată! În 18 Aprilie 1896 câţiva tineri bine dispuşi ciungăriseră monumentul honvezesc din Szamosfalva. Pe acel timp în presa maghiară se făcuse mare svon în jurul acestei fapte şi se cerea cu insistenţă pedepsirea făptuitorilor, cari erau Saşi. Tribunalul din Cluj a satisfăcut acum dorinţei patrioţilor. »Ellenzék« raportează, că Ioan *Binder* şi Emil *Hann*, principalii făptuitori, au fost osândiţi la câte *140 fl.* pedeapsă principală şi *60 fl.* pedeapsă secundară.

*

În alumneul Zsiga-ian din *Oradea-mare* se primesc pe anul şcolar 1899—1900 ca alumnişti - stipendişti trei tineri gr.-or., cari vor studia la gimnasiul, la şcoalele reale, ori la academia de drepturi din Oradea-mare. Cererile de primire adresate »Senatului fundaţional« sûnt a se trimite la protopresbiterul Toma Păcală în Oradea-mare, cel mult până la 1/13 August.

*

Necrolog. Cornel Muntean, ca soţ; Angelica şi Luciniu, ca fiică şi fiiu; George M. Corcheş, ca tată; Lucreţia Corcheş n. Sterca Şuluţiu, ca mamă; Ana Muntean n. Ciaclan de Beldu, ca soacră; Silvia, Letiţia, Flora şi Sabin, ca surori şi frate; Lucreţia Muntean născ. Masca, Basiliu Pop Masca, preot şi copîii sei, George Muntean, ca cumnată şi cumnaţi; Maria Palade n. Corcheş, ca mătuşă şi Patriciu Palade, ca vĕr, cu inima frântă de durere aduc la cunoştinţă trecerea din vieaţă a mult iubitei şi neuitatei soţii respective mamă, fiică, soră, noră, cumnată, nepoată şi verişoară, *Aurelia Muntean* n. *Corcheş*, întêmplată la 19 Iulie n. 1899, în etate de 25 ani. Rămăşiţele pământeşti a iubitoarei soţii şi neuitatei mame se vor depune spre eternă odihnă astăzi, 20 l. c., în cimiterul gr.-cat. din Abrud. Fie-'i ţărîna uşoară şi memoria neuitată!

*

Botez în familia domnitoare. Ieri a fost botezată în Agram fiica Archiducelui Leopold Salvator. Mica Archiducesă a primit în botez numele *Maria Antonia*. Naşi 'i-au fost ducele şi ducesa de Parma, socrii principelui Ferdinand al Bulgariei.

*

Pedeapsa satului. În *Rosseville* cetăţeanul Iacob B. Riley avea slăbiciunea, că în loc de a se îngriji de familia sa, umbla haimana prin locuri de petrecere. După-ce nici la dese înfruntări nu voia să se facă om de treabă, într'o noapte 'l-au înhăţat doisprăzece oameni, 'l-au scos la marginea oraşului şi desbrăcându-'l de haine 'l-au bătut bine cu sbiciul, după aceea 'l-au uns cu răşină şi 'l-au tăvălit apoi în puf de pene. Astfel împenat 'i-au dat tălpăşiţa din oraşul lor.

*

Un furt la Academia Română. »Constituţionalul« scrie:

Un furt îndrăzneţ a fost descoperit la Academie. Un individ anume *Jermaritzki*, originar din *Basarabia*, se da de literat şi sub această etichetă a reuşit să facă cunoştinţă cu mai multe personalităţi române. De vre-o două săptămâni însă a început să plănuiască săvîrşirea unui furt de documente vechi; fiind supraveghiat de aproape a întârziat până azi. Nici astă-dată n'a fost mai fericit, căci dl Hodoş, custodele Academiei, 'l-a surprins asupra faptului. Dl procuror Al. Ionescu, fiind avisat, s'a transportat imediat la Academie, unde pe deoparte a ordonat arestarea pretinsului literat, ear' de altă parte s'a făcut o perchisiţie la domiciliul numitului dela hotel Union. Parchetul crede a se afla mai curênd în faţa unui *cleptoman*, căci el singur a început să mărturisească mai multe furturi *literare*. Mai nostim decât toate este furtul dela mănăstirea Neamţului. Acì *Jermaritzki* a furat mai multe scripte vechi şi apoi le-a donat Academiei, pentru cari, bine înţeles, a încassat mulţumire. Documentele ce încerca să fure azi, erau destinate a fi donate Academiei din *Belgrad*.

*

Concurse. Sûnt de ocupat posturile învăţătoreşti dela şcoalele gr.-or. din comunele: Sadu, Rîu-Sadului (protopresbiteratul *Sibiiului*), Acmariu, Beriu, Dêncul-mare, Dêncul-mic, Ludeşti-Costeşti, Măgura, Mărtineşti, Petreni, Pişchinţ, Romoşel, Sibişelul-vechiu, Şibot, Tămăşasa, Vaidei (protopresbiteratul *Orăştiei*), Mag, Topârcea, Vale (protopresbiteratul *Sălişteei*), Brateiu, Curciu, Ernea-săsească, Frâua (protopresbiteratul *Mediaşului*) şi Sighişoara (trei posturi), toate cu salar de câte 300 fl. parte din alodiu ori cassa bisericei, parte din repartiţie pe popor.

*

În Tăuţi şi Ţelna zilele trecute a fost vifor împreunat cu rupere de nori. În *Tăuţi* valurile au răpit pe o femeie surdo-mută, care neputêndu-se ajuta, s'a înecat. În *Ţelna* fulgerul a aprins o casă, dela care a luat foc încă una din vecini. Ambele au ars de tot. În sămănături vremea grea a făcut pagube mari.

*

În Buziaş a bântuit alaltăieri mare vifor, în decursul căruia fulgerul a aprins o casă. Toate încercările de stingere au fost zădarnice. Casa a ars până la pământ.

*

Vipere în Ardeal. În Fiatfalva (din Săcuime) nevasta lui Fazekas Domokos a fost muşcată de un şerpe la făcut de fên. În scurt timp întreg trupul, dar' mai ales picioarele 'i-s'au răcit ca de moarte, limba şi grumazii 'i-s'au umflat aşa, că nu putea nici să vorbească, nici să se mişte şi nici pleoapele nu 'şi-le putea mişca. A fost luată în îngrijire medicală. Se scrie, că prin ţinuturile acelea oameni şi animale sûnt adese-ori muşcaţi de vipere.

*

Peşte românesc la Viena. Mai mulţi comercianţi mari din Viena au format un sindicat pentru a importa peşte proaspăt din România, care va avè să facă concurenţă peştelui de mare, importat de o societate din Nordenhaam (lângă Brema). Sindicatul vienez voeşte să transpoarte din România peşte proaspăt în vagoane frigorifice şi peşte viu în şlepuri anume construite spre acest scop. Dl Hoffbauer, şeful firmei »Hoffbauer's Neffe« din Viena, unul dintre principalii fundatori ai sindicatului, petrece de present în România pentru a studia chestiunea şi a-'şi crea legăturile comerciale necesare.

*

Incendiu în Budapesta. Marţi s'a iscat un mare incendiu la gara vestică din Budapesta. Focul ameninţa cu atât mai mare primejdie, că în magazin se aflau mai multe sute de buţi cu petroleu, benzin, uleu şi pucioasă. Din norocire însă vêntul abătea flacările în direcţie opusă, şi astfel după muncă de mai multe ciasuri a succes pompierilor să localiseze focul şi să-'l stingă.

*

Amorul moşului. Kiss (Klein) János din Arad e numai de *60 ani*, Mihail Teodorovici încă bate calea spre 60. Kiss într'o zi a găsit pe nevastă-sa povestind cu Teodorovici pe stradă, a scos revolverul şi a trimis două gloanţe în Teodorovici, ear' alte două în balabustă. Mai multe nu a putut, căci 'l-au desarmat trecătorii. În faţa tribunalului moşul ţinea una şi bună, că Teodorovici şi nevasta au voit să-'l înşele şi el a trebuit să se răsbune. A fost osândit la trei ani de temniţă.

*

Ştiri mărunte. În *Cluj* trenul local ce comunică prin oraş a călcat şi ucis ieri pe fata Ana Subert.

— Soldatul Alfred Streitzig dela capela militară din Cluj voind să se scalde în Someş, s'a înecat.

— Ţăranul Ioan *Măgan*, din Chisindia, Duminecă dimineaţa a fost aflat ucis în casa sa. Făptuitorii sûnt necunoscuţi.

— Ministrul de finanţe *Lukács* László a fost ales cetăţean de onoare al oraşuîui Sepşi-Sângeorgiu.

— Băile sărate dela *Ocna-Sibiiului* au fost cercetate până la 15 Iulie de 520 oaspeţi stabili şi 9600 trecători.

VIAŢA SOCIALĂ.

Din Orda-de-jos.

Ni-s'a trimis învitare la producţiunea teatrală-declamatorică, ce se va aranja Duminecă, în 18/30 Iulie a. c., în pavilonul de vară a hotelului din Orda-de-jos. Preţul de întrare: de persoană 60 cr., de familie à 3 persoane 1 fl. 40 cr. Suprasolviri să primesc cu mulţumită şi se vor cuita pe cale ziaristică. Venitul curat e destinat în favorul şcoalei. Începutul la 7 ore seara.

Programul:

1. Duşmancele, poesie de G. Coşbuc, declamată de d-şoara Rafila Cutean. 2. Dialog. Actul al V-lea scena IV. şi V. din Ovidiu, de V. Alexandri. Ovidiu, dl George Cutean, teol. abs. Ibis, dl Iuliu Roşca, învăţător. 3. »Vecinătatea periculoasă«, comedie într'un act (după A. v. Kotzebue), de Trocaru. Persoanele: Petrecescu, croitor: dl Iuliu Roşca, învăţător; Saftica, epitropisita lui: d-ra Iosefina Trifan; Zamfira, modistă: d-şoara Rafila Cutean; Golean, tinăr negustor bogat: dl George Cutean, t. a.; Ioniţă, servitorul lui: Augustin Comes, înv. După producţiune urmează dans. În pausă se va juca »Căluşerul« şi »Bătuta«.

Concert şi petrecere poporală în Zagra.

Comitetul »Reuniunei de cetire şi cântări« din Zagra, urmând bunul obiceiu de până acì, a aranjat şi în anul acesta în a doua zi de Sân-Petru un concert urmat de petrecere, în profitul Reuniunei, cu următorul program:

1 Hora, de C. Porumbescu, executată de corul Reuniunei. 2. Ginere bun, anecdotă de Speranţă, declamată de economul George Morariu. 3. Cucule cu peană sură, de Dima, cor de fetiţe. 4. Nu te-ai priceput, poesie de Coşbuc, declamată de tinărul Ioan Năsăudean. 5. Frunzuliţă de bujor, executată de corul Reuniunei. 6. Ţiganul la Ierusalim, anecdotă de Speranţă, declamată de tinărul Alex. Popcene. 7. Românie mamă dulce, executată de corul Reuniunei.

Atât cântările, cât şi declamările au corăspuns întru toate aşteptărilor şi fac cinste plugarilor din Zagra, cari pe lângă munca obositoare a câmpului ştiu preţui şi se ocupă şi cu artele frumoase şi înobilitătoare de suflet în ciasurile libere. După concert a urmat petrecerea, care a durat noaptea până în zori, sfîrşindu-se cu o figură din cuadril, anume schimb de jucăuşi şi învîrtit, care s'ar fi continuat la nesfîrşit, dacă s'ar fi întrebat numai de jucători şi nu şi de musicanţi.

Peste tot a fost o zi de veselie, atât pentru poporul muncitor întreg, cât şi pentru cetitorii Reuniunei, căci din profitul curat se vor procura mai multe cărţi, între cari şi istoria Transilvaniei, de G. Bariţiu. *C.*

Din Basna.

Am primit învitare la petrecerea de vară, ce se va aranja în Basna (staţiune balneară), la 1 August st. n. 1899, cu ocasiunea adunării despărţămêntului XXXII. (Dicio-Sân-Mărtin) al »Asociaţiunei«, în sala de dans a băilor. Venitul curat este destinat în părţi egale pentru şcoala română din Basna şi pentru înfiinţarea unei biblioteci poporale a despărţămêntului.

Comitetul aranjator: Vasile Zehan, advocat, preşedinte; Simion Căluţiu, advocat, vicepreş.; Vasile B. Muntenescu, paroch, secretar; Laurenţiu Pascu, adv., cassar; Nicolae Porea, paroch, controlor. Membrii: Dr. Eugen Porea. Corneliu Horşa, stud. technic. Aurel Ciato, stud. jurist. Dionisiu Roman, stud. jurist. Alexandru Birtolon, stud. jurist. Ioan Dorca, stud. jurist. Victor Macaveiu, teolog abs. Liviu Horşa, stud. montan. Ioan Moldovan, stud. silvanist. Victor Moldovan, stud. veterinar. Dionisiu Moldovan, stud. abs. Aurel Cirlea, stud. cl. VIII. Beniamin Rus, stud. cl. VIII. Preţul de întrare: de persoană 1 fl., de familie până la 3 membri 2 fl. Începutul la 7 ore p. m. Suprasolvirile şi ofertele marinimoase adresate dlui preşedinte Vasile Zehan în Dicio-Sân-Mărtin, se vor cuita pe cale ziaristică.

Dela societatea „Petru Maior".

Dare de seamă şi mulţumită publică.

(Urmare).

7. D-şoara Livia Nilvan, Şomcutamare, dela: Iosif Pop de Şomcuta 2 fl.; Ioan Sêrbu 1 fl.; Ioan Belbe 1 fl.; Vasile Dragoş 5 fl.; Gavriil Micu 1 fl.; Dr. V. Marcu 2 fl.; Nicolau Nilvan 5 fl.; Dr. Teofil Dragoş 1 fl.; Augustin Dragoş 1 fl.; Aurel Nistor 3 fl.; Stefan Rozvan 3 fl.; Adalbert Cosmuţa 3 fl.; N. Oprea 1 fl.; Victor Nilvan 3 fl.; Demetriu Zsadányi 5 fl.; Dr. E. Cosmuţa 3 fl.; Victor Cosmuţa 2 fl.; Bozoky Béla 1 fl.; Michaelis Vilmos 2 fl. Total 45 fl.

8. D-şoara Elena Adamovici, Abrud, dela: Dr. E. Draia 5 fl.; Mihail Cirlea 2 fl.; Coloman David 1 fl.; Dr. V. Fodor 2 fl.; A. Ciura jun. 1 fl.; Iosif Oana 50 cr.; P. Macaveiu 50 cr.; Teofil Faur 1 fl.; A. Faur 1 fl.; Dr. Borza 1 fl.; Ana Adamovici 2 fl.; Aurelian Danciu 1 fl.; Silviu Lazar 1 fl.; Societatea miner. »Concordia«, Bucium, A. Danciu, director 1 fl.; Alex. A. Macaveiu 2 fl.; Samuil David 2 fl.; Nicolae Adamovici 1 fl. Total 25 fl.

9. D-şoara Lucreţia David, Bucium, dela: Dl Aviron Macaveiu 2 fl.; Alexandru Macaveiu 2 fl.; Nic. Jurca 1 fl.; Ioan Macaveiu 1 fl.; Ioan Macaveiu 2 fl.; Nicolau Adamovici 2 fl.; Candid David 2 fl.; »Auraria«, cassă de păstr. 5 fl.; Dr. Laurenţiu Pop 2 fl. Total 19 fl. (Va urma).

MAI NOU.

Perfecţionarea pactului.

Astăzi s'au publicat în Budapesta legile referitoare la legarea pactului. Tot astăzi a apărut şi la Viena rescriptul imperial, care pe basa §-lui 14 le dă putere legală pentru Austria.

Din Belgrad.

Se telegrafează, că se va face mare schimbare politică în *Sêrbia*, şi anume, în direcţie liberală.

Conferenţa dela Cristiania.

Primim cu plăcere ştirea, că printre senatorii şi deputaţii *români*, cari vor lua parte la conferenţa interparlamentară din Cristiania vor fi şi d-nii senatori *P. S. Aurelian* şi *Em. Porumbaru*, fosti ministri. D-nii Aurelian şi Porumbaru pleacă deja Sâmbătă din Bucureşti spre Cristiania.

Procesul Dreyfus.

Se telegrafează dela Paris, că procesul ex-căpitanului Dreyfus nu va fi pertractat de nou, de oare-ce procurorul *Carrière* îşi va revoca simplu acusa, în lipsă de dovezi suficiente.

POSTA REDACŢIUNEI.

Bihoreanul. Idei vechi; cari s'au spus de nenumărate-ori, în forme diferite. Din celelalte, — ce a fost bun s'a publicat.

O moaşă diplomată. Se poate publica numai ca anunţ, *pe plată*, pentru-că se cere timbru. Celelalte cam slabe. Descrieţi faptele aşa cum sûnt, ear' apreciarea lăsaţi-o în grija noastră. Şi apoi încă ceva! Ştiri *noue* cerem, nu lucruri învechite, întêmplate cu ani înainte!

Pedecă. Nu înţelegem nimica din toată isprava lui Sfântu *Ilie* şi Sfântu *Nicolae*. Scrie-ne faptele, aşa cum s'au întêmplat, pe scurt şi fără zeflemele. »*Avis si apel*« va apărè.

Tribuna Literară.

Iancu şi Vasvári.

Lupta dela Fântânele. — O tradiţie despre Iancu. —

(Urmare şi fine).

Joi, în 6 Iulie c. s'a împlinit o jumătate de veac dela lupta din Fântânele, fatală pentru Unguri. Din incidentul aniversărei acestei zile, ziarele maghiare au scris diferite schiţe, în cari se relevează momentele mai însemnate din acel timp.

Dintre aceste pe noi ne interesează cu deosebire schiţa publicată de doamna *Gyarmathy* în »*Magy. Ujság*«, de oare-ce în ea se cuprinde mărturisirea Ţopului despre ziua luptei, precum şi o *tradiţie despre Iancu*, ce există la poporul maghiar din ţinutul Călatei.

Doamna Gyarmathy este de naştere din *Mănăsturul-unguresc* (Magy.-Gyerő-Monostor), un sat aşezat la poalele munţilor, în ţinutul Călatei, de unde a plecat Vasvári în munţi. Datele ce le comunică dînsa sûnt scoase din o conversaţie ce a avut-o de curênd cu un ţăran ungur, tot de acolo, în etate de peste 70 de ani, care a cunoscut bine pe Vasvári. Numele lui este Kovács István.

Eată partîile, cari ne interesează din schiţa doamnei Gyarmathy:

Ţăranul Kovács 'şi-a început istorisirea, spunênd, că săptămânile trecute a dat sălaş unui Ţop bătrân, care venise la ţeară cu un car cu scânduri şi s'a cerut în gazdă.

»După cină — aşa istoriseşte Kovács — 'l-am întrebat, că fiind de pe Someş, nu ştie ceva despre lupta cea mare dela Fântânele? 'Şi-ar putè aduce aminte de cele întêmplate, căci nu e de ieri de alaltă-ieri. Şi Ţopul 'şi-a adus aminte. A zis că să trăească şi o sută de ani ar ţinè în minte fiecare cias din acea zi. A fost plină de groază, — zise el — dar' nu ne putem plânge, *că bine s'a sfîrşit...*

»Bine pentru voi, — îi zisei Ţopului, dar' ean povesteşte-'mi cum s'au petrecut lucrurile, ear' Românul 'mi-a spus din cuvênt în cuvênt următoarele:

— Tatăl meu şi un frate mai mare se aflau în tabăra lui Iancu. Era tocmai la Sânziene, ştii ziua aceea, când noi Românii avem datina a arunca cununi de flori pe coperişul caselor, ca să fim scutiţi de grindină şi trăsnete, Acela, căruia 'i-se opreşte cununa pe coperiş, se cunună în curênd. Casa noastră era nouă şi eu am aruncat cea dintâiu cunună pe ea. În minutul acela a şuerat un glonţ de puşcă, trecênd pe deasupra casei, apoi au urmat două, trei, o sută şi o miie. Stâncile răsunau de bubuitul tunurilor şi se perdeau în fumul pravului de puşcă. Fetele înspăimântate aruncau cununile pe case, dar' nici acele nu s'au măritat atunci, cărora li-s'a oprit cununile pe coperiş, căci mulţi din ficiorii nostri nu s'au mai întors dela Fântânele. Acolo a pierit şi logodnicul sorei mele, şi tatăl meu şi fratele... dar' zău nici din Unguri n'a scăpat nici unul, de pomenire măcar.

A trecut multă vreme de atunci, dar' dacă îmi închid ochii, 'mi-se înfăţoşează totul, ca aievea«.

Kovács avênd un călindar din 1849 a căutat ziua Naşterei Sf. Ioan, care cade pe 24 Iunie sau 6 Iulie, în preseara căreia într'adevăr Românii au datină a arunca cununi de flori pe case.

În conversaţia ce a urmat mai departe între doamna Gyarmathy şi Kovács, acesta 'i-a spus, că mai sûnt în sat mulţi oameni în vieaţă, cari au văzut pe Vasvári şi 'i-au ascultat discursurile însufleţite şi că fantasia poporului 'i-a învăluit memoria în o aureolă feerică..

— Numai un păcat a avut Vasvári, — zise Kovács, — că n'a crezut. Dacă n'ar fi fost atât de fără credinţă, poate şi azi ar fi în vieaţă... De giaba 'i-am spus, *să nu se prindă cu Iancu, căci înaintea acestuia merge pretutindenea o femeie cu furca în brău, care e căleuzită de o capră neagră nevăzută. Aceasta arăta lui Iancu calea cea bună, unde e scutit de ori-ce primejdie;* dar' Vasvári n'a crezut...

— Dar' dta crezi? — îl întrebă d-na Gyarmathy.

— Baremi de ar fi crezut şi Vasvári, — zise Kovács.

. . . . . .

Tradiţia »cu femeia cu furca în brău şi cu capra neagră nevăzută«, încât ştiu eu, nu există la poporul român. Ea s'a născut şi se păstrează la Ungurii din Călata (Kalótaszeg), cari au atribuit vitejia Moţilor şi triumfele lui Iancu unei puteri supranaturale.

De aceea era vai şi amar de duşmanii, cari cutezau să se prindă cu Iancu...

Silvestru Moldovan.

Sosiţi în Sibiiu.

La 20 Iulie n. 1899.

Hotel »*Împăratul Romanilor*«: Trattner din Braşov, Iosefina Triske din Cluj, Tincu din Craiova, Tervey, privatieri, Dr. Schneeberger, Geréb cu familia, profesori, Petz, inginer sup. Kardos, inspector, Dr. Ronay cu fiica, notar public, din Budapesta; Gailac, Goilad, din Câneni, ingineri; Lendvay cu soţia, protopretor din Sighişoara; Breit, oficial din Timişoara; Buder, Behron, Groebel, din Viena, comercianţi.

Hotel »*Neurihrer*«: Rosenberg din România, Gelb din Viena, comercianţi; Czervinszky, comerciant din Budapesta; Maerzea cu familia, căpitan din Craiova; Boisescu cu soţia, Nicolaus cu familia, Gandulescu cu soţia, din Rîmnic, ingineri.

Hotel »*Meltzer*«: Niculescu cu soţia, profesor din Călăraşi; Josef cu familia, forestier sup. din România; Prosch cu familia, privatier din Viena; Klutschny, jude; Triebel cu fiiul, consilier mont în Ratibor.

Mĕtasă Henneberg

(HENNEBERG-SEIDE)

— veritabilă numai dacă e procurată din fabricile mele —

neagră, albă şi colorată dela 45 cr până la fl. 14 65 de metru — lucie, vĕrgată. carrè, mustrate, Damaste etc. (cam 240 diferite calităţi şi 2000 diferite colori şi desemnuri etc.

Pentru haine şi blouse din fabrică. Privaţilor li-se trimite franco şi liber de vamă, în casă.

Mustre se trimit cu posta primă.

[4] 29 52 (În Elveţia porto postal e duplu).

Fabricile de mĕtasă ale lui G. Henneberg în Zürich,

(liferant de curte c. şi r.)

Cumpĕraţi cerneală Beyer numai cerneală Beyer.

Unde nu se capĕtă, liferează direct *fabrica de cerneală Beyer din Teplitz.*

[178] 20—50

Bibliografie.

DIN TAINELE VIEŢEI

de

MARGARETA MOLDOVAN.

Despre novelele şi schiţele apărute sub acest titlu *Gazeta Transilvaniei* publică o dare de seamă, în care între altele se scriu următoarele:

»Novelele şi schiţele d-nei M. Moldovan îmi par nişte mici ochiri din vieaţă — ochiri duioase şi drăgălaşe, şi din vieaţa autoarei şi din vieaţa altora. În aceste novele şi schiţe, mai în toate, întâlnim suflete blând muncite de dorul fericirei, de dorul binelui, ce nu vine, ce nu urmează, ce nu se împlineşte; căci »zădarnic cauţi aceea ce nu 'ţi-e scris sĕ ai«. Ni-se descrie iubirea de mamă: puternică, sfântă, duioasă, gingaşe, dar' şi dragostea pĕcătoasă — şi aceasta într'un chip fin şi moralisător».

»*Trilby*«, sensaţionalul roman de *George du Maurier*, tradus de curênd în româneşte de »Afin dela Tuscia« se află de vênzare şi la librăria noastră.

E un volum de 336 pagini, tipărit frumos pe hârtíe fină, şí elegant adjustat; foarte potrivit cadou de ocasie Costă numai un florin (2 coroane.)

„Naţionalitatea“. Societatea noastră »Tipografia« a scos într'o elegantă broşură interesantul studiu de *Max Nordau* despre »Naţionalitate«. Valoarea acestui studiu este cunoscută cetitorilor nsotri limbajul frumos în care »Rosmarin« al nostru a ştiut sé-'l îmbrace e gustat deja de cetitorii nostri, căci în »Tribuna« s'a publicat mai ântâiu. Vorba era numai ca interesantele observaţiuni originale ale genialului autor sĕ nu rĕmână resfirate prin atâţia numeri de ziar, ci sĕ fie colectate într'un mănunhiu, mai accesibile la cetit şi meditat. Aceatsa a împlinit-o »Tipografia« cânn a retipărit articolii din »Tribuna« în broşura de faţă. În estensiune de 40 pagini tipărite frumos pe hârtíe fină, această preţioasă broşură se trimite francat pentru 25 cr. A se adresa la librăria »Tipografia« societate pe acţiuni în Sibiiu.

»LIGA ROMÂNĂ« DESPRE »LUPTELE ROMÂNILOR«.

»*Liga Română*« scrie următoarele despre broşura noastră »*Luptele Românilor*«:

»Tribuna« din Sibiiu a avut buna idee de a scoate în broşură »Luptele Românilor«, o serie de articole publicate în numerele sale de toamnă de dl *Doctor Romanus.*

Alte cărţi, apărute până acum în chestia naţională privesc mai mult *actualitatea*, pe când lucrarea dlui *Romanus* îmbrăţişează într'un breviar *trecutul* acestor lupte combinându-'l cu *actualitatea.*

Sub raportul acesta, ea vine oarecum sĕ complinească tot ce s'a scris în chestia naţională de vre-o 7—8 ani încoace. În aceasta residă nota cea mai bună şi mai înaltă a cărţei.

Deosebit autorul, pentru a o face pe cât se poate mai accesibilă a avut grije de a o ferì de ori-ce balast plictisitor şi a-'i da o *limbă aleasă.* Aşa, că expunerea întreagă nu e numai succintă, fidelă şi clară, dar' ea devine şi *atractivă.*

Aceste calităţi noue vor face de sigur ca lucrarea dlui Romanus sĕ fie preţuită pretutindenea. *Mai ales în România, unde trecutul chestiei transilvane e foarte puţin cunoscut.* De aceea o şi recomandăm cu toată convingerea şi căldura, ca pe unica carte cu darul de *a introduce* pe cetitor mai comod în *deplina cunoaştere a chestiei naţionale.*

La »Tipografia«, societate pe acţiuni în Sibiiu, sĕ află de vênzare următoarele noutăţi musicale:

Les beaux yeux. Valse pentru piano de Mathilde Mironescu	fl.	1.—
Ţĕrănuţa Cântec poporal pentru voce şipianoc de Costache Moinaru	„	—.50
Hora înfrăţirei pentru piano de P. G. Niţescu	„	—.75
La tine copiliţă dragă. Romanţă de Dorianu	„	—.50
Toujours avĕc argent. Polca franceză pentru piano de Sig. Paulmann	„	—.50
La blondine. Polca mazurca pentru piano de Sigismund Paulmann	„	—.50
Turda. Marş patriotic de Paulmann	„	—.50
Hora reginei. De Sig. Paulmann	„	—.25
Sêrba păpuşelor. De Sig. Paulmann	„	—.25
Marş turcesc. De Sig. Paulmann	„	—.25
Intermezzo pentru piano de M. Capşa	„	—.50
Les fleurs de Maiu. Valse de Ant. Cirillo	„	1.—
Sêrba oficerilor. De C. Dimitrescu	„	—.50
La fille du Marin Vals de Ivanovici	„	1.—
Daisy Bell. Valse (All Right) de C. Kaps	„	—.75
Linişte. Vals pentru piano de Dimitrie St. Oristide	„	1.—
Am plâns. Romanţă pentru voce şi piano de Alphonse Chirillo	„	—.75
Siagurătatea. Romanţă pentru voce şi piano de Alphonse Cirillo	„	—.75
Claire. Polca pentru piano de Alph. N. Ochialbi	„	—.25
Institutele-Unite. Vals pentru piano de Carol Decker	„	1.—
Sêrba Bucureştilor, pentru piano de Const.Dimitrescu	„	50.—
Sêrba mirilor. De Const. Dimitrescu	„	50.—

*

La comandele din afară sĕ se adaugă pentru porto postal încă 5 cr., ear' pentru expediţie recomandată 20 cr. v. a. Pentru siguranţa expediţiei recomandăm modalitatea din urmă.

Cursul pieţei din Sibiiu.

Din 20 Iulie n. 1899.

Hârtíe-monetă română	Cump.	9.36	vênd.	9.42
Lire turceşti	„	—.—	„	—.—
Imperiali (15 R° aur)	„	18.92	„	19.—
Ruble ruseşti 100 à	„	126.50	„	127.37
Galbeni	„	5.62	„	5.66
Napoleon-d'ori	„	9.50	„	9 56
100 Marce germane	„	58.62	„	59.—
Livre sterling	„	11.95	„	12.05

Bursa de Budapesta.

Din 18 Iulie n. 1899.

Renta de aur ung. 4%	119.25
„ „ „ „ 4%	96.50
„ ung. val. cor. 6%	119.25
Împrumutul căilor ferate ung.	120.25
Bonuri rurale ung.	95.25
„ „ croate-slavone	96.50
Obligaţiunile desp. regaliilor	100.40
Losuri pentru regularea Tisei şi Seghedin	138.50
Renta de hârtíe austriacă	100.40
„ de argint austriacă	100.20
„ de aur austriacă	123.50
Losuri austriace din 1860	160.25
Acţiunile băncei austro-ungare	910.—
„ „ de credit ung.	387.25
„ „ de credit austr.	378 40
Scrisuri fonciare ale institutului de credit şi economíi „Albina“	102.
Argintul	5.69
Galbeni împĕraţeşti	5.66
Napoleon-d'ori	9.54
Mărci 100 imp. germane	58.97
London 10 Livre sterlingi	120.70

Bursa de Viena.

Din 16 Iulie n. 1899.

Renta de aur 4%	119.—
Renta ung. v. c. 4%	96 45
Imprumutul căilor ferate ung.	120.50
Bonuri rurale ung.	94.50
„ „ croate-slavone	96.25
Renta de hârtíe austriacă	100.45
„ „ argint austriacă	100.30
„ „ aur austriacă	119.20
Losuri austriace din 1860	139.—
Acţiunile băncei austro-ungare	910.—
„ „ de credit ung.	387.50
„ „ de credit austr.	378.—

Bursa de Bucureşti.

Din 5 Iulie v.

5% Renta perpetuă		4% Fonc. rur.	88½
5 „ „ am. 1881	101	5 „ „ urb. Buc.	92
5 „ „ „ 1892	100	5 „ „ Iaşi	88
5 „ „ „ 1893	100	Banca Nation.	2700
5 „ „ „ 1894	87½	„ Agricolă	364
4 „ „ „ 1889	90	„ României	
5 „ „ „ 90.94	91	„ de scont	335
4 „ „ „ 1896	92	Dac. Rom.	447
4 „ „ „ 1898	92	Naţionala	470
Convertite rurale.	—	Patria	
5% Obl. c. B. 1883	—	Canstrucţii	82
4½ „ „ „ 1890	—	Basalt artificial	
5% „ „ „ 1895	—	Tramv. nou	
5 „ Fonc. rur.	97	Baia centrală	134

Pentru redacţie şi editură responsabil: **Andreiu Balteş.**
Proprietar: Pentru »Tipografia«, societate pe acţiuni: **V. H Dressnandt.**

Nr. 2969/899. [220] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de *vicenotar* devenit vacant în comuna *Poiana*, comitatul Sibiiu, cercul Mercurea, sĕ escrie prin aceasta concurs cu următoarele emolumente:

1. Salar anual 600 cor.
2. Paşual de locuinţă şi lemne 100 cor.
3. După darea statului, arunc comitatatens şi comunal ridicat ½% ca remuneraţiune.
4. Taxele normate pentru lucrările private.

Cererile concursuale instruite în sensul §. 6, I.: 1883 cu documentele despre cunoştinţa limbilor şi ocupaţiunea lor de până acuma, an de a le presenta subscrisului *până în 10 August a. c.*

Mercurea, în 16 Iulie 1899.

Pretorul cercual suprem:
Mangesius.

Nr. 22/899. [218] 1—1

Publicare.

Din partea presidiului corporaţiunei grăniţĕreşti din **Dobra**, se aduce la cunoştinţă publică, **că cu 10 August 1899** pe calea licitaţiunei publice se vor vinde din pădurea Dobrei aşa numită „Lumea“ — ce se află între drumul ferat de una parte, ear' de altă parte între Murĕş, **2500 de fire de goron**, începênd dela 28 cm. groase în sus.

Fiecare fir de goron este preţuit cu 4 fl. 50 cr. v. a.

Reflectanţii, cari voesc a licita la aceste lemne sûnt deobligaţi a depune vadiu de 10% dela preţul exclamărei.

Oferte provĕzute cu vadiu de 10% se primesc înainte de începerea licitaţiunei, după începere însĕ se resping.

Condiţiunile de licitaţiune se pot vedè în cancelaria corporaţiunei, dela ziua publicărei până la ziua licitaţiunei.

Dobra, 16 Iulie 1899.

Ioan Neamţiu, controlor. **George Herbay,** presidiu.

Cu preţ redus!

A apărut şi se află de vênzare la „Tipografia“, societate pe acţiuni în Sibiiu

Şcoalele din Blaj.

Studiu istoric

de

Nicolae Brânzeu,

profesor la liceul „I. C. Brătianu“ în Piteşti.

Preţul redus dela 1 fl. la 50 cr.

Pentru porto postal încă 5 cr. mai mult.

„Tipografia“, soc. pe acţiuni, Sibiiu.

„Istoria Transilvaniei“

de

George Barţiu.

Monumentalul op al regretatului nostru istoric: „Părţi alese din istoria Transilvaniei pe 200 ani din urmă“, se poate procura de acum *cu preţ redus!*

Volumul I.

broş. în loc de fl. 4.20 numai cu fl. 2.50, leg. fl. 3.30.

Volumul II.

broş. în loc de fl. 4.— numai cu fl. 2.—, leg. fl. 2.80

Volumul III.

broş. în loc de fl. 2.80 numai cu fl. 2.—, leg. fl. 2.80.

Opul întreg:

broş. în 3 vol. în loc de fl. 11.— numai cu fl. 6.50 = şase florini şi cincizeci cr. v. a., leg. fl. 8.60.

Aceasta carte n'ar fi iertat sĕ lipsească din casa nici unui bun Român.

„Tipografia“, societate pe acţiuni în Sibiiu

Strada Poplăcii Nr. 15.

Biblioteca poporală a „Tribunei“.

1 Pădureanca. Novelă de Ioan Slavici, 12 coale tip., broş., elegant. Un exemplar cu preţul redus dela 40 cr. sau 1 leu la 30 cr. sau 60 bani.
2. Fata Stolerului de Matilda Cugler-Poni. Un exemplar 5 cr. sau 10 bani.
3. Ce n'a fost şi nu va fi. Poveste de I. T. Mera. Un exemplar 4 cr. sau 8 bani.
4. Pipĕrus Pĕtru Poveste de I. T. Mera. Un exemplar 8 cr. sau 19 bani.
5. Păcală şi Tândală. Anecdotă de Silvestru Moldovan. Preţul unui exemplar 3 cr. sau 6 bani.
6. Jucării şi jocuri de copii. De P. Ispirescu, culegĕtor-tipograf. Un exemplar 25 cr. sau 50 bani.
7. Teiu legănat. Poveste de Gr. Sima al lui Ión. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.
8. Colăcăritul. Obiceiurile ţeranilor români la nuntă, de Benedict Viciu. Un exemplar 16 cr. sau 32 bani.
9 Fiica a nouĕ mame Poveste de Silvestru Moldovan. Un exemplar 14 cr. sau 28 bani.
10. Povestea lui Ignat. Poveste de Silvestru Moldovan. Un exemplar 3 cr. sau 6 bani.
11. Sfântul Nicolae. De Matilda Cugler Poni. Un exemplau 8 cr. sau 16 bani.
12. Îndĕrĕtnicul. Poveste de Silvestru Moldovan. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.
13. Blăstĕm de mamă. Legendă poporală din giurul Năsăudului. De George Coşbuc. Un exemplar 6 cr. sau 12 bani.
14. Bunica de Bojena Němcová, tradusă din limba boemă de prof. Dr. Urban Iarnik. Un exemplar cu preţul redus dela 1 fl. sau 3 lei la 60 cr. sau 1 leu 20 bani.
15. Vlad şi Catrina. Poveste de Gr. Sima al lui Ión. Un exemplar 5 cr. sau 10 bani.
16. Din bătrâni. Ghicituri, întrebări şi răspunsuri, frĕmântări de limbă, adunate de Gr. Sima al lui Ión. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.
17. Pe pământul Turcului de George Coşbuc. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.
18. Căldăruşa cu trei picioare. Poveste franţozească de Eleonora Tănăsescu, după A. Genevray. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.
19. Cenuşotca. Poveste de I. T. Mera. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.
20. Un peţitor îndĕrĕtnic. Novelă de Björnstjerne Björnson. (1856). Un exemplar 4 cr. sau 8 bani.
21. Prietenul meu Vêntură-Ţeară. Din novelele californiene ale lui Bret Harte. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.
22. Scăpĕrătoarea. Din povestile lui Andersen. Un exemplar 4 cr. sau 8 bani.
23. Fata Craiului din cetini. De George Coşbu. Un exemplar 4 cr. sau 8 bani.
24. Strigoaica. Din fantasiile lui Nicolae Gogol Un exemplar 20 cr. sau 40 bani.
25. Drama mamei. Baladă de George Coşbuc Un exemplar 20 cr. sau 40 bani
26. Taina unei vieţi. De Björnstjerne Björnson (1869). Un exemplar 6 cr. sau 12 bani.
27. Vecinii. Din fantasiile lui Nicolae Gogol. Un exemplar 30 cr. sau 60 bani.
28. Păcală în satul lui. Poveste de Ioan Slavc Un exemplar 10 cr. sau 20 bani.
29. Sgârcitul. Comedie de Molière. Un exemplar 40 cr. sau 80 bani.
30. Lumea proştilor. Poveste de Silvestru Moldovan. Un exemplar 5 cr. sau bani.
31. Nuşciu-Împĕrat Poveste din popor de „Mărgineanul“. Un exemplar 12 cr. sau 24 bani.
32. Dina-Împĕrăteasă şi peana ei a'easă. Poveste din popor de „Mărgineanul“. Un exemplar 12 cr. sau 24 bani.
33. Fulger Poveste în versuri de George Coşbuc Un exemplar 5 cr sau 10 bani.
34 Spice de aur. Culese de dascălul Ioan F. Lazar. Un exemplar 12 cr. sau 24 bani.
35. Un idil în Roşeni. Novelă de Bret Harte Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.
36 Baba iadului. Poveste în versuri de Ioan Moţa Un exemplar 8 cr. sau 16 bani,
37. Princesa fermecată. Poveste în versuri de P. Dulfu. Un exemplar 10 cr. sau 20 bani.
38. Dina Mărgărelelor. Poveste în versuri de Ioan Moţa. Un exemplar 12 cr. sau 24 bani.
39. Doi copii Poveste de Ioan Moţa. Un exemplar 10 cr. sau 20 bani.
40. O partidă în patru. De Antoniu Ghislanzoni. Un exemplar 12 cr. sau 24 bani.
41. Posacul bun de inimă. Comedie în 3 acte de Carlo Goldoni. Tradusă de domniţoarele Al. şi Luc. I. Roxanescu. Un exemplar 25 cr. sau 50 bani.
42. Croitorul şi cei trei feciori. Poveste de Ioan Moţa. Un exemplar 15 cr. sau 30 bani.
43. Mica Fadetă. De George Sand. Un exemplar 40 cr. sau 80 bani.
44. Rusalin pĕcurarul. Poveste de Nicolae Trimbiţoniu. Un exemplar 22 cr. 44 bani.
45. Roma învinsă. Tragedie în 5 acte de Alexandru Parodi. Tradusă de I. L. Caragiali. Un exemplar 24 cr. sau 48 bani.
46. Clara Milici. Novelă de I. Turghenev. Traducere din limba rusă de Enea Hodoş. Un exemplar 40 cr. sau 80 bani.

O sută de ani. De Ioan Slavici. Un exemplar 8 cr. sau 16 bani.

Celor-ce cumpĕră un numĕr mai mare de exemplare, cu deosebire librarilor şi peste tot vênzĕtorilor, sĕ dă rabatul cuvenit.

Legea veterinară.

Atât primăriile comunale, cât şi fiecare economu au trebuinţă sĕ cunoască **legea** numită **veterinară.** Dl Tormay Béla, secretar de stat în ministerul de agricultură, a scos la lumină o explicare **poporală** a legii amintite. În această explicare se vorbeşte pe larg despre pasapoarte, de tîrgurile de vite, de boalele lipicioase şi multe alte lucruri folositoare. Reuniunea agricolă română din Sibiiu a tradus această carte în limba română poporală. Cartea se numeşte:

Învĕţătorul Munteanu

împărtăşesce economilor cele mai de lipsă cunoscinţe

despre

LEGEA VETERINARĂ

şi

BOALELE CONTAGIOASE

stând cu dinşii la sfat în lungile seri ale iernii.

De

Tormay Béla.

(184 pag. mari.)

Cartea costă 30 cr. (cu porto postal 35 cr.) şi se poate cumpĕra dela

„Tipografia“, societate pe acţiuni, Sibiiu.

Pentru „Tipografia“, societate pe acţiuni: V. H. Dressnandt. Pentru tipar responsabil: Iosif Marschall.